

OHJEISTUS ALAIKÄISTEN HENKILÖKOHTAISEN KOSKEMATTOMUUDEN TURVAAMISEKSI

Ohjeistuksen tavoitteena on alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaaminen Helsingin ortodoksisen seurakunnan vapaaehtoistoiminnassa ja työsuhteissa. Se sisältää lainsäädäntöön perustuvat vaatimukset rikosrekisteriotteen pyytämisestä, ennaltaehkäisevät toimenpiteet sekä toimintamallit epäilytilanteissa.

Taustaa:

Helsingin ortodoksinen seurakunta edellyttää seurakunnanvaltuuston 26.1.2023 tekemän päätöksen mukaisesti lasten ja nuorten kanssa työskenteleviltä vapaaehtoisilta rikosrekisteriotteen: ” 7 § Päätös: seurakunta tulee vaatimaan rikostaustan selvitystä kaikilta seurakunnassa lasten ja nuorten parissa jatkuvasti ja/tai säännöllisesti työskenteleviltä vapaaehtoisilta heidän suostumuksestaan.”

Rikosrekisteriotteen edellyttäminen vapaaehtoisilta tuli ajankohtaiseksi vasta vuoden 2026 alussa.

Laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä (148/2014) on tullut voimaan 1.5.2014. Laki on säädetty lasten turvallisuuden edistämiseksi ja suojelun varmistamiseksi erilaisissa vapaaehtoistoiminnan muodoissa. Lain tarkoituksena on varmistaa, ettei lasten kanssa työskentelevillä vapaaehtoisilla ole rikostaustaa, joka voisi vaarantaa lasten hyvinvointia tai turvallisuutta.

Työntekijöitä koskee laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2022). Tämän lain tarkoituksena on suojella alaikäisten henkilökohtaista koskemattomuutta ja edistää heidän henkilökohtaista turvallisuuttaan. Laissa säädetään menettelystä, jolla alaikäisten kanssa työskentelemään valittavien henkilöiden rikostaustaa selvitetään.

Vapaaehtoistehtävät, joissa edellytetään rikosrekisteriotetta:

Vapaaehtoistehtävän järjestäjällä on oikeus pyytää Oikeusrekisterikeskukselta rikosrekisterilain ([770/1993](#)) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu rikosrekisteriote vapaaehtoisesta, jos vapaaehtoistehtävän järjestäjä on antamassa vapaaehtoiselle tehtävän, johon kuuluu:

- 1) säännöllisesti ja olennaisesti alaikäisen opetusta, ohjausta, hoitoa, huolenpitoa tai muuta yhdessäoloa alaikäisen kanssa;

- 2) henkilökohtainen vuorovaikutus alaikäisen kanssa; ja
- 3) tehtävän hoitaminen yksin tai sellaisissa olosuhteissa, joissa alaikäisen henkilökohtaista koskemattomuutta ei tämän lain 4 §:ssä tarkoitetuista toimista huolimatta voida kohtuudella turvata.
- 4) Lisäksi mikäli tehtävä edellyttää yöpymistä.

Oikeus pyytää 1 momentissa tarkoitettua rikosrekisteriotetta koskee myös henkilön valitsemista sellaiseen koulutukseen tai valmennukseen, joka on edellytyksenä 1 momentissa tarkoitettun tehtävän hoitamiseksi.

Esimerkkejä työtehtävistä, joissa edellytetään rikosrekisteriotteen esittämistä:

- Kerhonojajat
- Leiriohjajat
- Henkilökohtaiset avustajat tai tukihenkilöt leireillä ja kerhoissa

Seurakunnan vastuhenkilö alaikäisten turvallisuutta koskevissa asioissa:
kasvatustyöntekijä Niina-Maarit Rautamäki (niina-maarit.rautamaki@ort.fi)

Ohjeistus alaikäisten henkilökohtaisen koskemattomuuden turvaamiseksi seurakunnan toiminnoissa

Ennaltaehkäisy

Alla on listattu käytännöt alaikäisten turvallisuuden varmistamiseksi:

- a) Alaikäisten kanssa toimivien henkilöiden osalta sekä työsuhteessa olevien että vapaaehtoisten rikostaustat selvitetään.
- b) Toiminnassa pyritään siihen, että alaikäisten kanssa toimittaessa paikalla on aina vähintään kaksi aikuista.
- c) Seurakunnalla on nimetty vastuhenkilö alaikäisten turvallisuutta koskevissa kysymyksissä
- d) Häirintää ehkäisevää ilmapiiriä vahvistetaan ohjeistuksella sekä julkisesti tiedottamalla.
- h) Ennalta ehkäisevät toimenpiteet sisältävät myös leirien turvallisuusohjeet.

Puuttuminen

Tässä luvussa kuvataan, miten seurassa toimitaan häirintä- tai hyväksikäyttöepäilyjen tai -tapausten ilmaantuessa.

- a) Vastuu asian hoitamisesta on aikuisilla, ei lapsilla tai nuorilla.
- b) Tarkistetaan huolellisesti kaikki epäilyt. Kaikkiin alaikäisten häirintää koskeviin epäilyihin suhtaudutaan vakavasti ja ne tarkistetaan huolellisesti. Lähtökohtana on aina häirinnän kohteeksi joutuneen henkilön oma kokemus.
- c) Epäilyistä kerrotaan viipymättä. Alaikäisen häirintää koskevista epäilyistä kuulevan aikuisen tulee aina viipymättä kertoa asiasta tapahtumasta vastaavalle työntekijälle tai seurakunnan nimeämälle vastuuhenkilölle.

Epäilyistä ei saa kertoa muille osapuolille. Tapahtuman vastaavan työntekijän tulee olla yhteydessä seurakunnan vastuuhenkilöön. Mikäli epäily kohdistuu seurakunnan vastuuhenkilöön, asia tulee saattaa kirkkoherran tietoon. Seurakunnan vastuuhenkilö on yhteydessä molempiin osapuoliin ja alaikäisen vanhempiin sekä muihin tarpeelliseksi katsomiinsa tahoihin asian selvittämiseksi.

- d) Puututaan rikosepäilyihin välittömästi. Aina, jos huoli lapsen koskemattomuuden vaarantumisesta herää, tapahtunut selvitetään kattavasti.

Jos kyseessä on epäily häirinnästä tai hyväksikäytöstä, mahdollisen uhrin ja tekijän välinen kanssakäyminen katkaistaan heti. Jos on pienikin syy epäillä, että kyseessä on rikoslaissa mainittu teko, poliisia konsultoidaan välittömästi ja tehdään tarvittaessa tutkintopyyntö poliisille ja lastensuojeluilmoitus lastensuojeluun. Häirintää epäiltäessä asianosaisia kuullaan poliisin ohjeen mukaisesti. Tässä yhteydessä on myös välittömästi oltava yhteydessä seurakunnan vastuuhenkilöön, jonka tehtävänä on ottaa seurakunnan puolesta yhteyttä alaikäisen vanhempiin sekä seurakunnan kirkkoherraan. Hän avustaa poliisia. Seurakunnan viestintäpäällikkö yhdessä kirkkoherran kanssa vastaavat kaikesta tarpeellisesta tiedottamisesta.

- e) Hyödynnetään ulkopuolisia asiantuntijoita. Seurakunnan vastuuhenkilö voi harkintansa mukaan ottaa yhteyttä myös ulkopuolisiin vaitiolovelvollisiin ammattiasiantuntijoihin avun ja/tai neuvojen saamiseksi.

- f) Toimitaan lasten ja nuorten edun mukaisesti. Lasten ja nuorten turvallisuus on tärkeintä. Tilanteen selvittelyssä mukana olevien toimijoiden velvollisuutena on varmistaa, että epäasiallinen toiminta ei jatku.

g) Viestitään selvästi ja totuudenmukaisesti seuraten seurakunnan kriisiviestintäohjeita. Varmistetaan, että kaikkia osapuolia kuullaan huolellisesti. Huolehditaan, että kaikki osapuolet tietävät, miten asian käsittely etenee. Huolehditaan kaikkien osapuolien oikeusturvasta asiasta mahdollisesti ulospäin viestittäessä.

Prosessit rekisteriotteen varmentamiseksi

Työsuhteessa olevat

Yli kolmen kuukauden työsuhteissa rekisteriote vaaditaan aina. “Työnantajan tulee pyytää henkilöltä nähtäväksi rikosrekisterilain (770/1993) 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu ote rikosrekisteristä, kun henkilö ensi kerran otetaan tai nimitetään sellaiseen työ- tai virkasuhteeseen, johon kuuluu 2 §:ssä tarkoitettuja tehtäviä taikka annettaessa henkilölle näitä tehtäviä ensi kerran.”

Rekisteriote pyydetään kaikilta lasten- ja nuorten leireillä työskenteleviltä 18-vuotta täyttäneiltä.

Kasvatustoimen kaikilta työntekijöiltä edellytetään rikosrekisteriotteen esittämistä työsuhteen alussa. Otteen tarkistaminen dokumentoidaan. Neuvoston valinnan jälkeen työntekijältä pyydetään rikosrekisteriote, jonka tarkistaminen kirjataan työsopimukseen ennen sen allekirjoittamista.

Rikosrekisteriotteen tarkistamisesta huolehtii työalan esihenkilö, poikkeuksena kasvatustoimen lyhytaikaiset tehtävät, joiden kohdalla tarkastamisesta ja dokumentoinnista vastaavat kasvatustyöntekijät.

Vapaaehtoistoimijat

Vapaaehtoisten kohdalla rekisteriotteen hankinnasta vastaa seurakunnan vapaaehtoistoiminnan koordinaattori. Kaikilta lasten kanssa työskenteleviltä vapaaehtoisilta tarkistetaan rikosrekisteriote heidän suostumuksellaan. Koordinaattorille tulee ilmoittaa uudet lasten kanssa toimivat vapaaehtoiset rekisteriotteen hankintaa varten ennen tehtävän aloitusta. Vapaaehtoisilta tulee saada lupa rekisteriotteen hankintaan. Tehtävässä aloittaminen edellyttää tarkistettua rikosrekisteriotetta.

Lähteenä käytetty Vantaan kaupungin ohjeistuksia: [Suunnitelma-alaikäisten-henkilökohtaisen-koskemattomuuden-turvaamiseksi-vapaaehtoistiminnassa.pdf](#)

Lisää tietoa aiheesta: <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2021/05/2014-SOSTE-julkaisu-Lasten-turvallisuutta-lisaavat-toimintatavat-ja-vapaaehtoisen-rikostaustan-selvittaminen.pdf>